

VÍRA A ŘÁD. (Faith and Order.)

Těživá hospodářská situace zapříčinila, že na návrh finančního výboru a amerického výkonného výboru nebude se odbývatí chystaná schůze pokračovacího výboru světové konference „Věra a Řád“ ve Wiesbadenu.

Výkonný výbor konference doporučuje, aby místo toho konaly schůze skupiny jednotlivých zemí, a doufá, že zmíněná schůze bude se konati ve Wiesbadenu příští rok.

Zřetel jak výboru výkonného tak pokračovacího jest obrácen a soustředěn na přípravu sněmu v r. 1937, který má býti pokračováním a obdobou sněmu z r. 1927 v Lausanne.

Hlavním tématem sněmu má býti: „*Církev v úmyslu božím*“. Jedná se hlavně o problémy: „Církev a Slovo, Církev a Svět a otázka milosti.“

S otázkou o milosti, která sama o sobě jest základním problémem církve a jejího působení ve světě, souvisí témata pro sjednocení církví velmi ožehavá, jako jsou: podstata a význam milosti v církvi, milost a úřad církve, t. j. otázka kněžství, jeho svěcení a posloupnosti, milost a svátosti (zda *ex opere operantis* nebo *ex opere operato*), život církve v bohoslužbě, otázka Večeře Páně čili Eucharastie, atd.

Připomeneme-li si, že sněmu se má zúčastniti 128 různých církví a denominací křesťanských mimo římskou, tu samozřejmě vyskytne se otázka, bude-li možno na tomto ožehavém poli dojíti k určité jednotě názorů. Nutno uvážiti, že jedná se o církve velmi různorodé od řecké orthodoxie, přes anglokatolicism, až k extrémům orthodoxních církví kalvínských.

Dostí úspěšný pokus byl učiněn na konferenci v High Leigh r. 1931, která se zabývala výhradně otázkou milosti. Jest pravda, že našly se určité styčné body, lépe řečeno idee, které sblížovaly různá pojetí milosti a které byly přijaty výborem, skládajícím se ze zástupců různých církví; ale jaké stanovisko zaujmou jejich církve doma?

Jest pochopitelné, že častý přátelský styk delegátů vede k vzájemným ústupkům v názorech a že podporuje ducha dohody, který se jeví ve vyjádření kompromisních závěrů. Také nelze popírat, že vzájemnou diskusí se mnoho věcí ujasní, často se pozná, že podstata věci jest stejná, jen názvy a vyjádření jsou jiné.

Nelze si ovšem tajit, že výsledky, ke kterým konference došla, jsou velmi opatrné, široké a obojetné, které sotva přijdou vhod orthodoxním dogmatikám různých církví, tak že se zde vlastně vytvořila nová kompromisní „*theologie milosti*“.

To ovšem celé věci nebylo by na škodu, jde jen o to, jaké stanovisko zaujmou oficiální církve k nové formulaci.

Kompromisnost závěrů jeví se hlavně ve sporných bodech, jako jest otázka predestinace a svobody vůle, kde místo strohého termínu, ovšem za to theologicky jasného, dává se přednost termínu „svrchovanost Boží“ (Sovereignty of God) a místo svobody vůle (freewill) terminu „odpovědnost člověka“ (responsibility of man).

Otázka tato jest theologicky velmi těžká a zastánci obojího směru najdou v Bibli dosti citátů pro své různé názory.

Jest snad zajímavo, že ani římská theologie nedovedla tuto otázku rozřešit bez kompromisu a vzhledem k její nejasnosti a těžkosti vnitřní a vnější prohlašuje ústy jednoho z nejlepších svých dogmatiků, že „remanet inscrutabile mysterium“ (zůstává nevyzpytatelné tajemství).

(G. van Noort, „De gratia Christi“ [O milosti Kristově] p. 114.)

Podobně kompromisní jest řešení otázky ospravedlnění a posvěcení a obsah formule „sola gratia, sola fide“ (pouhou milostí, pouhou věrou).

Pokud se týče apoštola Pavla a jeho názorů v této otázce (hlavně predestinace a svobody vůle), obsažené v osmé a deváté kapitole epistolů k Římanům, s nimiž kontrastuje kapitola desátá, kde Pavel zase zdůrazňuje svobodu vůle a zodpovědnost Izraele za svůj pád, nutno si uvědomiti, že Pavel byl odchovancem školy farisejské, kde tyto myšlenky, z filosofického hlediska protichůdné, byly nábožensky běžné a přešly Pavlem do filosofie a theologie křesťanské, marně se snažící uvést obě tato hlediska v logický soulad. Konference v High Leigh vyhnula se ostatně a moudře všem podrobnostem, a aby staré termíny nevyvolávaly staré pojmy a s nimi i staré spory, volila, jak shora uvedeno, termíny nové, celkem vyhovující oběma stranám. Pojem „Sovereignty of God“ (svrchovanost Boží) naznačuje naše církve ve svém vyznání slovy: „Jenž od věčnosti vládne královstvím duší našich“, což částečně odpovídá starému theologickému axiomatu „Deus creavit mundum in ideis aeternis“.

Konference v High Leigh řešila otázku milosti celkem povšechně a ve smyslu tradičním, opatrně se vyhýbajíc sporným věcem a detailům.

Ne bez důvodů jsme řekli, že nutno čekati, jak zachovají se ke zprávě theologické komise zmíněné konference oficiální církve.

Nejde jen o věci povšechné, o nichž celkem možno dosíci shody. Církve chtějí také slyšet řešení praktické, to jest otázku svátosti (počet 7 či 2?), svěcení kněžstva a s ní související otázku t. zv. apoštolské posloupnosti, od nichž závisí v katolických církvích možnost kněžství, udílení svátosti a milosti. (Svaté přijímání, Excharistie, odpuštění hříchů). Zde naskytne se velmi

mnoho překážek, které sotva dají se odstraniti kompromisními formulemi.

Naznačuje to zřejmě usnesení presbyterní církve anglické, které zdůrazuje „uznání rozdílů v učení a praxi bez obojetných výrazů (inunambiguous terms), jež jsou základem rozdělení církví!“

Myslí se zde hlavně otázka kněžství a svátostí, v níž presbyterní církve zaujímají stanovisko zcela odlišné od církví katolických (anglo-, řecko- a starokatolických). Máme za to, že zde jest hranice a překážka téměř nepřekročitelná.

Podobně národní synoda reformovaných církví francouzských (Pau 1931), jednající o svátostech, ve svém raportu vysvětluje sice pojmy běžné o podstatě milosti ve svátosti celkem shodně s ostatními církvemi, zdůrazňuje dle učení kalvínského, že Svátost jest více než jen symbol (il est une communication réelle de la grâce divine).

Zdůrazňuje však také, že přes to, že Synoda nezneuznává duchovního významu daného Písmem svatým aktům jako jest sňatek, biřmování, svěcení kněžstva, církev reformovaná uznává jako svátosti jen křest a Večeři Páně.

Zde bude ovšem velmi těžko, aby církve našly společnou základnu.

Také pokud se týče přítomnosti Krista v Eucharistii se názory velmi různí a „présence réelle du Seigneur, selon l'Esprit“ ve svátosti dle církví reformovaných a dle církví katolických se velmi různí.

Podobně pokud se týče kněžství, církve reformované uznávají kněžství všeobecné, které oprávnňuje každého učeníka Kristova k udělování a slavení svátostí a jen v zájmu pořádku a řádu vyhradila toto kněžím. ustanoveným od církve.

Máme za to, že i zde jest přehrada, kterou půjde těžko překlenout všeobecnými a obojakými theologickými pojmy.

Také naše církve má v těchto všech otázkách své vlastní stanovisko, které jest odlišné i od církví orthodoxně protestantských i katolických, a to nejen pokud se týče svátostí a otázek s nimi souvisejících, ale také pokud se týče t. zv. predestinace i elekce boží.

Přes to, že predestinaci v celku a podstatě uznával i M. Jan Hus dle Augustina a Viclefa (jenž ji převzal od svého učitele Bradwardiny, jako ostatně celé svoje učení!), naše církve, vystupující z moderní ethické zásady, že Bůh jest bytost absolutně spravedlivá ke všem svým tvorům bez výjimky, a že u Něho vskutku není „přijímání osob“, jako jest tomu u slabých a nedokonalých lidí, ba právě, že před Bohem a u Boha jest absolutní rovnost a vyrovnání všeho — nemůže převzítí idee predestinace a elekce u Boha.

Ovšem otázku spravedlnosti boží a konečného vyrovnání

nemůžeme posuzovati z úzkého hlediska zdejšího života, který jest vlastně jen vteřinou, řekli bychom, zábleskem věčnosti života, nýbrž nutno ji posuzovati z hlediska věčnosti života ducha, a pak nemusíme předpokládat žádnou ideu predestinace či elekce, která, vzdor všem sofismatům theologů, vylučuje absolutnost spravedlnosti boží a rovnosti všech duší lidských před Bohem, což jest zajisté absurdnost mravní a urážka Boha-Otce.*)

Nelze upříti, že konference „Věra a řád“ (Faith and Order), či jak se jí běžně říká v mezicírkevním světě „lausannská“, vykonala již důležitou práci, nejen tím, že jednotlivé církve křesťanské se spolu sešly, aby se vzájemně poznaly a spolu pracovaly v duchu křesťanském, což jest zajisté pěkný úspěch, ale také na poli theologickém — neboť nejlepší theologové a filosofové všech církví podali sobě ruce k vzájemné ideově-theologické spolupráci a snad i revisi pojmů starých, což by bylo ještě větším úspěchem. Ovšem nesmíme si představovati, že taková práce se vykoná za několik let.

Již dílo „The Doctrine of Grace“,**) (Nauka o milosti), jež „Committee“ připravilo a jež jest dílem sedmnácti theologů různých církví, dílo to v theologické literatuře „De Gratia“ jedinečné, nasvědčuje, že se zde pracuje vážně, přes všechny potíže, a že práce tato není neúčinnou. Jistě jest si přáti, aby mezicírkevní práce theologická byla soustředěna a vzájemně podpora všemi theology neřímských církví, a aby tyto byly celému světu příkladem, že dogmatické různosti nepřekážejí vzájemné křesťanské spolupráci a solidaritě. A zde jest zajisté velké pole působnosti, které se otevírá konferenci lausannské. A zajisté všechny tyto užitečné věci budou ku prospěchu, reformaci a vzdělání i naší církvi, která jest též členem této konference „Faith and Order“.

Jan Plešinger:

ZÁPAS CÍRKVE A STÁTU ZA KRÁLE PŘEMYSLA I. A BISKUPA ONDŘEJE II.

(Část další.)

Téhož dne, kdy třem německým církevním hodnostářům nařizováno vyšetřování o stavu diecése pražské, dne 15. února 1218 uloženo jim také, aby v uvedených chrámech klášterních a ko-

*) Bylo by záhodno rozvést v delší studii, pozn. redakce.

**) Edited by Dr. W. T. Whitley. Student Christian Movement Press, 58 Bloomsbury Street, London W. C. I.